

Uredništvo in upraviteljstvo v Ptuju
v gledališkem posloju.

Štajerc izhaja vsaki drugi petek,
datiran z dne naslednje nedelje.

Dopisi dobrodošli.

Rokopisi se ne vračajo in se morajo
najdalje do ponedeljka pred izdajo do-
tične številke vposlati.

Štajerc.

Posamezna številka velja v Ptuju za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Za inserate uredništvo in upraviteljstvo
ni odgovorno.

Cena za oznanila za:

1 stran K 32.—, 1/2 strani K 16.—.
1/4 strani K 8.—, 1/8 strani K 4.—.
1/16 strani K 2.—, 1/32 strani K 1.—
Pri večkratnem oznanilu posebno zni-
žana cena.

Štev. 8.

V Ptuju v nedeljo dne 20. aprila 1902.

III. letnik.

Kake poslance bomo volili?

Kmet naj voli kmeta! To smo že davno povdarjali in povdarjamo zopet danes. Zakaj ne sme biti kmečki zastopnik v deželnem ali v državnem zboru kdo drugi kakor kmet? Radi tega ne, ker ima vsak stan svoje lastne težnje in ker boče seveda vsaki najbolj gledal za svojo stroko, po domače povedano: vsak svetnik ima prste proti sebi obrnjene. Doktor ne sme biti poslanec! On me guli in dere, kjer mu je le mogoče, ali me bode on v mojo korist morda zastopal v deželnem ali v državnem zboru? Né, nigdar ne! Že davno bi lahko imeli brezplačno sodnijsko postopanje, ali kdo pa bi potem kupoval doktorjem lepe in dragesuknje? Ljubi kmet glej! ti moraš marsikaterokrat težko delati, zadovoljen moraš biti morda s samim celim krompirjem, a doktor pa si za par podpisov na tožbah, goni, čeprav je morda že star, mlado žensko oblečeno v samo žido na sprehod, ko sta se seveda obilno naobedovala prav dobrih jedil in se znabiti napila šampanca, dragega francoskega vina. Sevè, on je gospod, a ti si njegov suženj. Ako mu ne plačaš, pa si bode intabuliral, in ako cela stvar prav ugodno

izide, bode na licitiranj kupil sam tvoje posestvo, potem pa je bode seveda s „profitom“ prodal na kose!

In tak človek, naj bo tvoj zastopnik v deželnem ali v državnem zboru? Ali morda mislite, da bode on glasoval za kmeta? Za svojo sukngo, žido in svoj žep bode glasoval, za tvoje žulje pa ubogi kmet, nikdar! Kaj pa ako bi volili kakega fejdalnega veleposestnika? Ta bode skrbel zopet za svojo grajščino, za svoje zajce in srne! Kdo še ti je, ljubi kmet, poplačal kedaj od divjačine ti povzročeno škodo? Idi ga tožit, še stroške bodeš moral sam plačati. A vendar se ne vpelje prosta pravica lova! Klerikalca, ali pa duhovna tudi ne bomo volili.

Ali morda plačujejo grozno bogati kloštri in farovži kak občinski davek? Ne! Ali morda nosijo tudi ti težnje občinskih naklad? Ne! Ali bode morda tak poslanec glasoval za kmeta? Ne! nigdar ne! Saj še niti svojih ubogih kaplanov ne oskrbujejo, kateri bi gotovo morali stradati, ako nebi dobili plačanih meš. Kdor toraj za svojega lastnega stanovskega brata ne skrbi, ne bode tudi imel srca za ubogega kmeta! Ali bodejo glasovali znabiti za cerkvo? Ne, za cerkvo tudi ne, pač pa za svoj lastni žep!

Pobeljeni grobovi.

Žaloigra iz življenja slovenskega naroda.
Kraj dejanja: Maribor ob Dravi.

Osebe:

1. „Naš Dom“, po domače „Fihpos,“
2. „Slov. Gospodar,“ njegov prečastiti oče,
3. „Štajerc“, zagovornik kmeta in obrtnikov,
4. Urša, gospodinja „Fihposovega očeta“,
5. Pravica, c. kr. žandarm.

Konec.

V.

Fihpos: Meni se prav čudno zdi, da hoče ljudstvo z nami držati.

Oče: Jaz pa pravim, da to nič čudnega ni. Naš narod je namreč zelo veren, ljubi svoj jezik in bi si tudi v gospodarskem oziru rad opomogel. Pri vseh teh dobrih lastnostih ima pa veliko slabost, da je z jako malimi izjemami v političnih zadevah popolnoma neizkušen.

Fihpos: Zakaj pa je tako nezaveden?

Oče: Zato, ker ni čital dobrih časopisov. Mi klerikalci smo sploh zoper to, da bi kmet razun mo-

litvenih bukvic kaj družega bral. Pa moj Bog, kaj se če! In to politično slepoto ljudstva smo izkoristili, da smo ga vodili za nos in skrbeli za svoj dobiček. Da ga pa njegovi pravi prijatelji niso dobili na svojo stran, smo pred raznimi volitvami kričali, da sta vera in narodnost v nevarnosti. Ta farbarija je dolgo časa pomagala. S časoma je vendar padla mnogim ljudem mrena raz očij in spoznali so, da nista jezik in vera ljudstva v nevarnosti, pač pa njegovi aržeti (žepi). Izprevideli so tudi, kako je narodu škodovalo njegovo duševno spanje, v katerega sma ga klerikalci zazibali. Med tem ko so napredni narodi v vsakem oziru napredovali in bogateli, zaostajalo je vedno slovensko ljudstvo. Zato vedno v zadnjih letih laž o veliki nevarnosti za vero in narodnost v mnogih krajih nič ni več izdala. Treba je bilo tedaj izmisliti nov lim, na katerega bi se nedolžne ptičke rajši vsedle. Mi prebrisane butice smo ga hitro iznašli pod imenom konsumi in gospodarska organizacija. Ker pa je ta lim še preslab, zato smo začeli šuntati kmeta nad obrtnika.

Za kmeta se dosedaj seveda nič ni moglo storiti; kako pa to? V državnem zboru ima kmečki stan 130 zastopnikov. Od teh še je komaj nekaj več kakor tretji del (47) zares kmetov. Drugi kmečki zastopniki pa namreč (83) so sami plemenitaši, duhovniki, advokati in drugi dohtarji in državni služabniki — ali beamtneri. Pa še tem 47 kmečkim zastopnikom, kateri so zares kmetje, ni bilo mogoče kaj dobrega doseči, ker so, da tako rečem razkropljeni, ker upliva na marsikaterega od njih preveč — klerikalni duh! Radi tega lahko trdimo, da je vsaka volitva, katera podpira take klerikalne kandidate zločinstvo proti kmečki koristi! Kako pa sploh stoji naša kmečka stvar? Morda ste že kje slišali, in po statistiki je istinito, da se je v našem cesarstvu prodalo od leta 1858—1894 okoli 229 tisoč kmečkih domov po javni prisilni dražbi. V letu 1881 so znesli na kmetijah v knjiženi dolgove 3048 milijonov, a glej 1894 leta so že narasli na 4090 milijonov goldinarjev, povišali so se toraj za 1042 milijonov goldinarjev. V enem samem desetletju so se povišali v knjiženi dolgove kmečkega stanu na Štajerskem za 3 in pol milijone, na Koroškem za 1 in pol milijona goldinarjev.

To je rakova pot, a kdo je kriv vsemu? Poslanci, seveda, a največ pa tisti sami, kateri so take poslance volili.

Kako pa se volijo poslanci? To vam je pač vsem znano, ni nam torej treba tega razlagati. Volilci volijo volilne može in ti zopet poslance. Zató pa je velikega pomena, kaki so ti volilni možje. Vsaki pameten volilec bode gotovo tistemu, katerega voli za volilnega moža še prej ko ga bode volil poostril, da ga voli samo radi tega, da mora on tega ali onega moža voliti za poslanca. To je jako važno, ker odločilni za poslanca so prav zaprav volilni možje. In ti so včasih bili taki, da so za kak klerikalni gulež in za klerikalni kozarec vina prodali vse koristi svojih volilcev.

(Dalje prihodnjič.)

Fihpos: Nista li kmet in obrtnik jeden od drugega odvisna?

Oče: Pa še kako sta odvisna jeden od drugega! Če bi ne bilo obrtnikov in njihovih delavcev, bi kmet ne mogel prodati nobenega pridelka, a če kmet nima nič, ne more obrtnik v denar spraviti, kar je naredil. Bogat kmet potrebuje in kupi več reči kakor siromak, a bogat meščan ali pa dobro plačan delavec od poljedelca stokrat več kupi nego razcapan postopač. Iz tega gotovo spoznaš, da mora obrtnik podpirati kmeta, kmet pa zopet obrtnika.

Fihpos: Zakaj pa tedaj hujskate ta dva bratska stanova med seboj?

Oče: Ker obrtniki nočejo biti klerikalci. Prišli bodo časi

VI.

Očetu pretrga govor njegova mastna gospodinja, ki stopi v sobo ter ponižno reče: Prečastiti, zunaj na klopi sedi že dalje časa nek mož, ki bi rad z vami govoril, a vaju noče motiti.

Oče: Kakšen je, bogat ali ubog?

Klerikalizmus in vera.

(Dalje.)

„Novo postavo vam dam, da se ljubite med seboj, kakor sem vas jaz ljubil, in na tem vas bode vsak spoznal kot moje učence, da se med seboj ljubite, — — zapoved moja je toraj ta, da se ljubite! (Joh. XIII 33 itd.)“ Tako je pravil večni Odrešenik ukazujoč zopet ljubezen. A glej! že v tem trenutku se je vnel prepir med učenci, vnela se je ljubosumnost, kdor da je višji (Luk. XXII., 24 — 27. Primerjaj Joh. XIII, 4 itd.) Učenci in apostoli so pač bili ljudje, kakor smo mi vsi! Vsakej slabosti ravno tako podvrženi, kakor mi. In ljudstvo, katero so imeli učiti, je bilo, kakor je ljudstvo, v svojej celoti od davnih časov bilo in bode, namreč danes tako, jutri zopet drugače. „Hozana sinu Davidovemu!“ je klicalo Kristusu, ko je jezdil v Jeruzalem, in glej! par dni pozneje, ko je Poncijus Pilatus, prepričan o Jezusovi nedolžnosti nebeškega Odrešenika pokazal ljudstvu bičanega, češ, glejte človeka, koliko trpi, klicali so ravno isti: „Proč ž njim, križaj ga!“ in Pontius Pilatus je moral izpustiti Báraba, čeprav, je bil Báraba največji hudodelec! Povdarjam toraj še zopet, da so znaki naše vere, ljubezen, potrpežljivost, čistost, pohlevnost, toraj najboljše, kar naše človeško srce sploh storiti zamore. —

Ni se nam toraj čuditi, da je ta vera spreobrnila celi svet, da je take globoke korenine pognala v človeških srcih. A tisti pa, kateri so njo sprejeli, toraj tudi njeni oznanjevalci, bili so in bodejo za vselej podvrženi človeškim strastem, bili so in bodejo z eno besedo — ljudje. Nikakor ne mislim tukaj samo na Judeža Škrjata, kateri je prodal svojega Gospoda, čeprav je vedno ž njim občeval, čeprav je videl vse njegove čudeže, za malo svoto srebrnjakov, saj je tudi sv. Peter sam svojega Gospoda trikrat zatajil, čeprav mu je to njegovo slabost poprej napovedal.

Urša: Mislim, da ni ravno ubog, ker izgleda kakor kakšen dober kmet ali „antverkar“.

Oče: Če misliš, da bo kaj „kšefta“, tedaj ga spusti noter, če ne, pa reci, da me ni doma.

Tujec spodobno na vrata potrka, a znotraj se oče odzove s poveljem „herein!“

Prišlec vstopi mirno ter pozdravi s krščanskim pozdravom „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

Oče pozdravljalca prav debelo pogleda, se obrne k Fihposu in mu zašepeče: Pazi, ta človek je pravi kristjan, ne vem če bode kaj dobrega.

Potem se obrne k tujcu: Nu, kdo ste, in kaj ste prinesli? Hm, hm, mislil sem le reči, po kaj ste prišli?

Tujec: Midva sva ja dobra znanca! Po kaj sem prišel si lahko mislita.

Oče izbuli oči in osupne, spoznavši Štajerca: Kaaaj, ti si tu? Gromska potica! Urša, Urša, pomagaj, Štajerc je tu! Fant beži, beži! Moj Bog, tako sem razburjen! Kaj hočeš?

Štajerc: Še vprašaš? Tebi, plesniv hinavec, hočem

Pečali smo se sedaj z vero. Mislim, da sem vam jo kolikor mogoče tako narisal, kakor je v resnici. Omenil sem vam nekoliko o razmerah Kristusovih učencev, apostolov in tudi nekoliko o ljudstvu židovskem, katero je tako rekoč prvo sprejemalo od Kristusa večne nauke. Ti nauki vendar niso bili namenjeni samo na Nacaret, ali pa za Palestino, toraj za Jude, temveč kakor nam je vsim znano, za celi svet.

Za časa Kristusa je imel svetovno vlado Rim — toraj Rimljani. Ni se nam tedaj čutiti, da si je sv. Peter izbral kot prvi Kristusov naslednik za sredino svojega, to je Kristusovega duhovnega kraljestva Rim. Naj nam bode, da se bomo boljše razumeli, dovoljeno malo pogledati v Rim in tedajne njegove razmere. Mesto je bilo malone ravno toliko, kakor danes. Poslopja še morda lepša, dragocenejša. A mesto samo na sebi nas ne zanima za naš smoter toliko, kakor ljudstvo, to so stari Rimljani. Stari Rimljani so prevzeli svojo omiko, svojo vedo od Grkov, ti zopet od Egipčanov. In morda ravno za časa Kristusa so bili Rimljani na največji stopinji svoje izobrazbe in omike. Častili so raznovrstne bogove, da, imeli so jih morda več kakor 50 in med temi tudi boginje, to je, bogove ženskega spola. Saj nam je morda znano, da so se na čast eni boginji (Venus) vdajali možki in ženske celo nečistosti. Stari Rimljani so sprejemali tudi med svoje bogove, bogove drugih narodov, katere so si podvrgli. Sploh pa se večina ni mnogo brigala za versko prepričanje, vsaj razumniki ne, dobro vedoč, da so bogovje, kateri so napravljeni iz lesa, kamena srebra ali zlata, katere je torej človek napravil sam, le prav za prav nekaj smešnega. V tej svoji verski brezbriznosti, se tudi niso brigali mnogo za velikega in svetega učenjaka tam v Palestini, saj se je že v Jeruzalemu govorilo nekako prezirljivo: „Nazaret, kaj pa zamore priti iz Nazareta dobrega!“ Da, dovolili so

celo v njegovo smrt! S tem pa, da je — država Palestina je bila namreč tudi Rimljanom podvržena — dovolila dogodek na Golgati, toraj — križanje, napravila si je sama — smrtni udarec. Rim gotovo ni slutil, da je umrl na tako zaničevanem lesu, kakor je bil tedaj križ, tudi spreobrnitelj državnih razmer. Rečem „zaničevanem lesu“, ker križ je služil Rimljanom kot vislice ali gavge. In na takem križu je umrl tudi naš večni Odrešenik.

Rim je živel skoraj tri stotletja, a ni sprevidel, da so tam v judovski deželi nastali nazori, kateri so bili namenjeni spreobrniti ves svet. Ne samo božjega pomena so bili nauki Kristusovi, bili so tudi, da tako rečem, nauki za ljudstvo, bili so demokratični. Na eni strani povdarjali so nasledniki Kristusovi pravico, katero ima vsak človek do — božjega kraljestva, na drugi strani pa je bila vera v svojem principu, toraj po svojem bistvu od države ločena. „Dajte cesarju, kaj je cesarjevaga, Bogu, kar je božjega!“ Pravica človeške vesti, se je državi odtegnila in nastala je nova moč v svoji skupini — to je, duhovna moč. Tukaj je začetek, tu so prve korenine našega — klerikalizma.

Dalje prihodnjič.)

Razne stvari.

Financijski položaj mesta Ptuja. Nekateri klerikalni listi udrihajo v svojih zadnjih številkah po občem spoštovanem in velezaslužnem Ptujskem županu g. Ornigu. Ne da bi prevzeli mi tako rekoč njegove slavo, a vendar nam naj bode dovoljeno, da stopimo resnici na ljubo tudi v tej stvari z resnico na dan! In to še smo tem bolj primorani storiti, ker je gosp. župan Ornig tudi zunaj na deželi, toraj pri naših kmetih, dobro znana in v občem spoštovana oseba. Saj je mnogo njegovih zaslug, kakor še se

povedati, koliko si vreden, in tvojemu lažnjivemu sinu želim ušesa naviti, da si bode boljše zapomnil, da je laž greh.

Fihpos: Ljubi oče, branite me, saj ste me vi lagati naučili!

Oče k Štajercu: Kaaaj, ti se predrzneš o meni in mojem sinu tako govoriti? Ne veš, da sem jaz gospodar štajerskih Slovencev?

Štajerc: Počasi, prijatelj, malo si se zmotil! Ti nisi slovenski gospodar, ampak slovenski slepar in jeden najhujših sleparjev na svetu. Hočeš dokazov?

Oče postane čisto zmešan. Namesto njega pa se obregne jezična Urša: Ježeš, Ježeš, moj gospod pa slepar! Božji človek, ne veš, da so najbolj pobožni mož v celi naši deželi?

Štajerc: Ha-ha, Urša, ta je pač lepa! Resnično pobožnim ljudem se ni treba valjati po ječah. Gospodarjeva pobožnost pa je samo ciganska hinavščina. Jezus je imenoval take hinavce farizeje ali pobeljene grobove. Na zunaj se sicer kaže zelo vernega, da bi boljše v istini pobožne ljudi za nos vodil, toda znotraj

Urša kriči: Ni res, ni res!

Oče: Jaz kažem v dejanju svojo vernost. Oh, moj Bog, koliko sem že storil za ubogo ljudstvo!

Štajerc: Res, veliko si že farbal pošteni naš narod, veliko si že šuntal brata na brata, stan na stan, in sosed na sosed ter neizrečeno veliko škode si že napravil vsem spodnještajerskim Slovincem, ker si jih od napredka odvrčal. Plačilo za tvoje hudobije ne bode izostalo. Čakaj hinavec, tako dolgo te bodem ljudem golega kazal, da bodo ljudje spoznali, kakšen strupen gad da si!

Urša: Ne, ne, nagega pa mojega gospoda ne bode nikdar kazali. Kar grem po policaja, da vas odpodi od tod.

VII.

Urša hoče oditi, pa v tistem trenutku nekdo močno na vrata potrka.

V sobo stopi stari žandar Pravica z nasajenim bajonetom: V imenu postave! Prišel sem po tebe, Slovenski Gospodar, ali po pravem imenu „Slovenski slepar,“ da te ženem v zasluženo kajho. — Sram me je, da moram tega zarujavelega hudobneža ne

bodejo bralci „Štajerca“ spomnili samo takih, kateri so bili najbolj kmetom v korist. Saj vsaki iz dotičnih krajev gotovo vè, kaj je storil gospod Ornig za regulacijo Pesnice, kako je tudi pomagal našim ubogim, od trsne uši tako preganjanim Haložanom. Da! celo znano je vam morda, tudi kako se je potezoval gospod Ornig v deželnem zboru za Spodnještajersko živinorejo. — Toraj cela stvar je bila taka: Nek nasprotujoči občinski svetovalec v Ptuj, je izdal na veliki ponedeljek tega leta, brošuro ali knjižico, tiskano dne 20. februarja 1902 pod nadslovom „Finančni položaj mesta Ptuja.“ V tej knjižici je trdil, da niso Ptujске denarne razmere popolnoma v redu. Dokazoval je, da se namreč veliko več izdaje, kakor je dohodkov, da so nova industrijska podjetja takó rekoč na slabem fundamenteu, ker več stanejo, kakor nesejo. Gospod župan Ornig si je na to vzel dopust in je vodil do sedaj, to je do 13. aprila celi občinski aparat gospod podžupan Kaiser. Zahteval pa je gosp. župan Ornig, svest si svoje popolne nedolžnosti, da se morajo vsi računi takoj pregledati in da se morajo tudi industrijska podjetja, ravno tako popravljene most po zvedencih gledè svoje spretnosti preiskati. Gospod Ornig si je izbral za svojega zastopnika in pregledovalca računov gospoda hranilničnega nadknjigovodja Kasper-ja. Ravno tako si je zbral izdatelj omenjene brošure ali knjige za svojega spregledovalca gospoda Bodeker-ja, ki je vodja pri graškem društvu za samopomoč, (Selbsthilfverein). Ta dva gospoda sta najpoprej morala priseči, da bodeta popolnoma nepristransko sodila, in potem sta pregledala vse račune. Na to se je sklical na 13. tega meseca zbor volilcev mesta Ptuja. In glej, pri tem zborovanju sta oba gospoda pregledovalca, toraj pod prisego in javno, pred veliko množico volilcev na podlagi občinskih knjig dokazala, da so vsi računi v najlepšem stanu, da je vse v najboljšem redu. Prečitala so

vem že kolikokrat gnati v luknjo. Zato se mi čudno zdi, da hočete vi Štajerc s tem ničvrednežem še govoriti. Preveč časti mu izkažete! — No, hitro klobuk na glavo in roke sem, da ovijem okoli njih moj „roženkranc“. Kaj zijaš? Železen je in debel, ker je tvoja pobožnost tako velika, da bi mi družega raztrgal. Pa še tudi tega ti hočem prav pošteno nategniti, da si bodeš za drugokrat zapomnil lagati in šuntati!

Ko se žandar prikaže, skoči Fihpos pod posteljo, Urša začne točiti mačkinje solze, oče pa napravi tako regimentno kisel obraz kakor levi razbojnik na križu.

Urša jokaje: Prosim lepo, gospod Pravica, malo počakaj, da bodem svojemu gospodu še kaj dala jesti in piti.

Se obrne proti žalostnemu hudodelniku: Ljubi moj gospod, prinesla jim bom najlepši kos kapuna ali pa pol plečeta, potice in najboljšega vina, ki je v flašah. Ubožček, kako bodejo morali v kajhi stradati.

Pravica: Kaj, ta ničvrednež tako dobro živi,

se tudi glede mestnih podjetij spričevala strokovnjakov, katera so se vse glasila najboljše za gospoda Orniga in njegove pristaše. Dokazalo se je tudi, da je gosp. Ornig in občinski zbor s tem, da je dal popraviti most čez dravo, prihranil mestu Ptuj prav veliko, toraj znatne vsote, katere bi se vsako leto bile morale porabiti za popravila tega mosta. — Na to se je začelo razgovarjanje, ali debata, o tej stvari in glasilci so popolnoma odobrili postopanje svojega zaslužnega župana, in drugih odbornikov in so pri sklepu ali resoluciji javno izrekli, kakor bodemo spodaj videli, da vsi gospodu Ornigu popolnoma in v največji meri zaupajo ravno tako, kakor dosedaj, ker se je cela stvar, kakor je bilo itak pričakovati, tako brez vsacega dvoma dokazala. Potrjujemo z veseljem, da so tudi nekateri slovenski gospodje volilci Ptujškega mesta, bili navzoči, in, da so se popolnoma s celo resolucijo strinjali, kaj je pač gotovo značilno, ker obstoji Ptujski mestni odbor iz samih Nemcev! Koj po tej izjavi se je prebral tudi dopis onega nasprotujočega obč. svetovalca, kateri je, kakor je to gospod doktor Treitl v svojem govoru tudi izrazil, pač malo čudno postopal, ker ni prišel k temu zborovanju. V tem dopisu je priznal gospod nasprotnik, da je bil slabo informiran, to je, da je v svojej broširi marsikaj pisal, kar se ne strinja popolnoma z istino. — Nato pa se je izrekla onemu gospodu svetovalcu od vseh volilcev, njegovi pristaši, samo tri je imel, so bili zapustili med tem zborovanje, — nezaupnica! Takò se je toraj zaslužnemu možu dalo sevè še premalo zadoščenje, možu, kateri je vnet ne le za blagor svojih Ptujčanov, temveč tudi za blagor ubogega trpina našega kmeta. Da pa bodete vedeli, kake so bile resolucije, sledijo tukaj v pristavi! — Gospod inspektor Schmuč predava sledečo resolucijo: „Ker vidimo, sta oba zvedenca, posebno jasno pa gospod J. Kasper, tudi potrdila, da so vse trditve gospoda nasprotnega občinskega svetnika

pošteno in delavno ljudstvo pa mora stradati! Nič ne bode več jedel! Za njega sta še suh kruh in ričet predobra.

Slovenski slepar poda žandarju roke in reče: Urši: Le zvesta mi ostani, saj veš, da sem nedolžen!

Pravica: Nedolžen si? Bodem pa ketno še malo nategnil, da bode plačilo za tvojo nedolžnost še večje?

Štajerc: Moj Bog, kako si pravičen. Kolikokrat Te je ta grdoba za norca imela, kolikokrat izrabljala Tvoje ime za svoje umazane namene, koliko hudega je že storila, in zdaj jo je vendar zopet doletela Tvoja jeza!

Štajerc odide, žandar pa odpelje Slovenskega sleparja.

VIII.

Ker je tržni dan, zato je na glavnem trgu, na mostu in na potu proti Sv. Magdaleni vse polno ljudij. Vsi začudeno gledajo, ko zapazijo, koga žene žandar.

Iz množice se pogosto slišijo klici: Glejte, glejte, največjega hinavca tirajo v zapor! Sramota za ves slovenski narod!

v njegovi broširi ali knjižnici, take, da se ne strinjajo z resnico, toraj mislim, da smem v imenu vseh volilcev predlagati, da se gospodu županu Jožefu Ornigu za njegovo dosedajno odlično delovanje izreče najtoplejša zahvala in popolna zaupnica.“ Ta resolucija se je z velikim navdušenjem sprejela. — Nezaupnica proti onemu gospodu svetniku pa se je glasila: Zbrani volilci vseh treh volilnih razredov izrečejo nasprnemu gospodu svetniku, ker je brez vzroka v svoji broširi zasramoval gosp. župana Orniga svojo popolno nezaupnico!“ Tudi ta resolucija se je enoglasno sprejela in to — govori dovolj.

Iz Makolj. V predzadnjem „Fihposu“ piše nek duševni siromak od tukaj o Štajerčevem papirju o njegovem tisku itd. z eno besedo, takšne neumnosti, da smo prvič mislili, to je pisal kak učenec iz prvega razreda ali vendar je ta g. dopisnik precej dolgo študiral. Piše tudi da pri nas „Štajerc“ marsikomur slučajno v roke pride ker ga naši trgovci kar kupoma za ljudmi mečejo. Ljudstvo se je seveda tej debeli laži smejalo, ker tega še nihče videl ni in tudi ni potreba, ker ima pri nas „Štajerc“ tako nad 80 pravih naročnikov, ki si naročnino sami plačujejo. Sram Vas tedaj naj bo Vi lažnjivi Fihposov dopisnik in pazite da ne pride za Vas skoraj dan plačila, ker naši trgovci so pošteni in miroljubni kristjani in se ne bodo dolgo od Vas po Vašem umazanem časniku kot neverniki in odpadniki katoliške cerkve blatiť pustili, ker sicer bi bili primorani se z Vami pri c. kr. sodnji seznaniti.

Pretep v farovžu. Iz marnberške okolice se nam poroča: Pri nas živi gospod župnik Štolc, kateremu je glavno opravilo politika. Ta gospod povabil je pred nekaj tedni k sebi kočarja Habermana, kakor pravijo, na glažek vinca. Haberman se je tega povabila prav razveselil. V teku pogovora vprašal je župnik kočarja kakšne časnike da bere. Haberman mu

Tuintam pa še vpraša kdo Pravico: Tudi tega imenitnega gospoda bodete zaprli? On se ja zmiraj cedi same pravičnosti in pobožnosti.

Stari Pravica pa odvrne vsakemu: Pravični in pobožni ljudje se v našem cesarstvu ne zapirajo. To pa je jeden najbolj zrelih ptičkov, katere sem jaz že sploh kedaj v roke dobil.

Splošni klici: Žalostno! Sramota!

Nekaj listov iz zgodovine kmetskega stanu.

(Spisal M. Kmetskakri.)

Dalje.

IV.

Sliši se govoriti, da nekdej ni bilo treba mnogo davka plačevati. Toda temu ni tako, temveč tudi v starih časih so morali vsi kmeti, posebno sužni, plačevati razne davke, ki so bili tuintam zelo visoki višji nego dandanes. Sme se celo trditi, da so včasih davki podložnike še hujše tlačili kakor robota.

je odgovoril čisto prostodušno, da bere „Štajerca“. Hipoma na to pa pograbi župnik kočarja za prsi z besedami: „Ti Antikrist, marš ven!“ in ga rinil skozi vrata, zunaj pa mu nepričakovano prisolil dve zaušnici. Ko je Franc Haberman bil tako lepo postavljen na zrak, si je hitro oddahnil, potem pa naskočil sam. Kaj se je tu sedaj zgodilo — ni nikdo videl, ker bilo je že jako temno. Slišali so se samo klici na pomoč in pa besede: „črna kanalija!“ Drugi dan imel je župnik na glavi pest debele bule. Podal se je v Marnberg po zdravniško spričevalo. Pa tudi Haberman je hitel v Marnberg k sodišču ter tam povpraševal, če ga župnik toži. Ker ga župnik ni tožil, potakem tudi Haberman ni tožil župnika. Ali glej, zadnji dan, ko se je še zamogla tožba vložiti, vložil je župnik proti Habermanu tožbo. Ko je to zvedel, bilo je že prepozno za tožbo vložiti proti župniku. Pri obravnavi v Marnbergu bil je Haberman vsled župnikove zvitosti obsojen in sicer samo zaradi izraza „črna kanalija“ na tri dni zapora. Zaradi nasilstva bil je Haberman oproščen: Haberman je rekuriral v Maribor, kjer se pa obravnava še ni vršila. Haberman je ubogi kočar, vdovec s šestimi malimi otroci.

Iz Vranskega. Tudi mi vranski fantje in dekleta se moramo še bolj poprijeti vrlega „Štajerca“ in malo obrazložiti kako se nam godi, ki smo naprednega mišljenja in nečemo biti nazadnjaški, kakor bi to radi neki naši fihposovci. Ker nas ti ljudje ne morejo spraviti na njih polzki led, pa nas prav nesramno pikajo in nas imajo celo za zaspance; to pa le zato, ker mi nočemo trobiti v njih prhljivi rog. Mi smo navdušeni za dobro stvar, zato pa tudi čvrsto potegnimo s „Štajercem“, „Naš Dom“ pa naj ostane res le — doma.

Samomor. V Bohovi blizu Maribora obesil se je dne 6. aprila hlapec Janez Potisk na štali svojega

Najnavadnejši davek naših prednikov je bila desetina, t. j. vsak kmet je moral dati deseti del vseh pridelkov svojemu gospodu. Dajal je toraj: žito, živino, maslo, kože, svinje, kokoši, piščance, jajca, sadje, strd, vosek, predivo, seno, slamo, deske, drva, denar i. t. d. A desetino so imeli v davnih časih le slušni kmeti, kar so pridelali sužni podložniki, pa je bilo sploh vse lastnina gospodova, ki je smel zahtevati in vzeti, kolikor in kar se mu je zljubilo. Pripetilo se je neredkokrat, da so jemali gospodje po jedno četrtno, da celo po jedno polovico vseh pridelkov.

Navesti hočem tukaj par izgledov desetine. Leta 1426 je moralo dati 127 ljubljanskemu škofu podložnih kmetov iz gornjegrajskega okraja 56 srebrnih mark, t. j. po našem denarju 2352 kron, 89 ovc, 156 piščancev, 1440 jajec, 10.800 hlebčkov sira, 6 dež (kibelj) masla, par sto mernikov (mecnov) raznega žita, nekaj pračev lodna in drugih malenkosti. — V Jarenini je bilo 22 podložnikov, ki so dajali vsak samo po 22 veder vina in 2 kokoši kot desetino. Nek „Heinrich vom Zelzthale“ (na gornjem Štajerskem) je lahko redil na svojem posestvu 9 krav; on je moral